

Tsjielp!!

Digitale nieuwsbrief van de
Natuur- en Vogelwacht Culemborg e.o.

Editie november 2016 – nr. 80

Tijdens de Euro Birdwatch telde de vogelwerkgroep ruim 3000 trekvogels! [Lees hier](#) het verslag.

NVWC-activiteiten november 2016

05-11-2016

Vogels in de buurt: vogeltrek duurt voort

Iedere 1^e zaterdag van de maand kunt u vogels kijken en leren herkennen met een ervaren vogelaar. In november is de vogeltrek nog actueel. Miljoenen vogels reizen in het najaar vele duizenden kilometers van hun broedgebied naar de overwinteringsgebieden. Stap op de fiets en speur mee naar deze vogels. Jong en oud is welkom, lid of geen lid van de NVWC. Er zijn geen kosten aan verbonden en aanmelden vooraf is niet nodig. Heb je een verrekijker? Neem die mee!

Eerstvolgende data: **5 november en 3 december**.

Vertrek 9.00 uur per fiets bij de Steenuil, Steenovenslaan 20, 4101 AM Culemborg

Voor meer info: stuur een e-mail naar Gerrit Jan Klop, gjklop@gmail.com

05-11-2016

Jeugdgroep: Uilenballen vol verrassingen

Op 5 november staat een natuurwerkdag gepland, maar die kan helaas niet doorgaan. Het wordt een middagje uilenballen uitpluizen. Uilen slikken hun prooi vaak in zijn geheel in. De botjes in de prooi zijn onverteerbaar en worden na een poosje weer uitgebraakt. Als je zo'n braakbal uit elkaar peutert, weet je precies wat die uil heeft gegeten. Zaterdagmiddag 5 november liggen braakballen klaar om uitgepluisd te worden. Doe je mee? Wat er in een braakbal zit, is altijd weer een verrassing! Er zijn ook handige zoekkaarten om te zien welk diertje door de uil is opgegeten.

Plaats: De Steenuil, Steenovenslaan 20, Culemborg. Tijd: 13:30 – 15:30 uur.

Opgeven bij jeugdcoor@nvwc.nl.

De jeugdactiviteit die gepland staat op 10 december wordt verschoven naar 17 december. We gaan dan vogelvoer maken.

NVWC-activiteiten november 2016 (vervolg)

16-11-2016

Wespen: lastpakken of nuttige rovers?

Op woensdag 16 november komt Pieter van Breugel naar Culemborg om ons het boeiende leven te laten zien van wespen. Hij is ons bekend van zijn kennis van wilde bijen en het mooie boek "Gasten van Bijenhôtels", maar zal nu de ins en outs van de ingenieuze aanpassingen tonen in gedrag en uiterlijk van wespen. Bij wespen heeft vrijwel iedereen wel een bepaald gevoel, meestal niet positief. Die opdringerige 'limonadewespen' zijn echter maar enkele soorten van de soorten wespen die in Nederland voorkomen. Deze avond verandert uw kijk op wespen! [Hier meer](#) info. Woensdagavond 16 november in De Steenuil, Steenovenslaan 20, Culemborg. Tijd: 20.00 – 22.00 uur (u bent welkom vanaf 19.30 uur). De toegang is gratis. Voor meer informatie over lezingen: Annette van Berkel lezingcoor@nvwc.nl

26-11-2016

Knotten

Voor het winterseizoen 2016 -2017 staan er 4 tot 5 snoeidagen op het programma van de knotploeg van de NVWC, afhankelijk van weersomstandigheden en opkomst vrijwilligers. Gestart wordt in de uiterwaard aan het einde van de Weidsteeg. Voor de snoeiers is er voldoende hout om mee te nemen, het overige hout wordt verbrand. Voor gereedschap en koffie wordt gezorgd, zelf s.v.p. voor brood zorgen. Denk aan geschikte kleding/laarzen/handschoenen!!! Zaterdag 26 november, 9:00 tot ca. 14:00. Wie slechts enkele uurtjes kan is ook van harte welkom. Voor info: [website nvwc](http://website.nvwc.nl) of Harry van de Warenburg, knotcoor@nvwc.nl. Overige knotdata: 17 december, 14 januari, 11 februari en 4 maart (reserve).

26-11-2016

Jeugdactiviteit: Stenen zoeken langs de Lek

Stenen zoeken langs de Lek: wie kunnen we daar beter voor vragen dan Gerrit-Jan van Herwaarden? Hij heeft er zin in, jullie ook? Er zijn prachtige exemplaren te vinden, meegevoerd met de rivier en door zand en water mooi glad gepolijst. We beginnen om half twee in clubhuis De Steenuil, Steenovenslaan 20, Culemborg. Dan lopen we zo de uiterwaarden van de Lek in. Om half vier zijn we weer terug. **Tip: laarzen aan!** Er zijn geen kosten aan verbonden. Ook als je geen lid bent kun je een aantal keren meedoen. Graag even aanmelden op jeugdcoor@nvwc.nl.

November

Trektellen ieder weekend in november

In alle weekenden in november zijn trektellers van de NVWC actief op de trektelpost in de uiterwaarden van Culemborg. Er wordt gestart v.a. een half uur voor zonsopgang tot ca. twee uur erna. Op de website worden bijzondere waarnemingen gepubliceerd. De resultaten zijn te volgen op www.trektellen.nl.

Mei en najaar 2017

NVWC-kampen in 2017

Ja inderdaad: kampen! De deelnemers aan het kamp in 2015 en 2016 hebben de smaak (weer) te pakken. Daarom wordt niet alleen in het voorjaar, maar nu ook in het najaar een NVWC-kamp georganiseerd. Een peiling in beperkte kring op het voorstel om een najaarskamp te organiseren leverde voldoende positieve reacties op. Per mail is vervolgens aan alle leden van wie het e-mailadres bekend is, een uitnodiging verzonden om zich op te geven en om haar/zijn voorkeuren kenbaar te maken voor de te bezoeken gebieden. Informatie en opgeven via kampcoor@nvwc.nl.

Hak-al wisseling van de wacht - redactieleden/opmakers gevraagd, [zie de website](#).

Helaas is de redactie van de Hak-al weer teruggebracht tot 4 personen. Concessies doen aan de kwaliteit is geen optie, daarom hierbij een oproep: Heb je ervaring met vormgeving, ben je een beetje creatief, ben je een organisatietalent of schud je zo een leuk en pakkend artikel uit je mouw? Meld je dan aan via redactie@nvwc.nl.

OPROEP

Nieuws uit de natuur (oktober)

Het Rozemarijngoudhaantje is ook in de Betuwe te vinden

Het rozemarijngoudhaantje (foto) kun je vooral aantreffen op lavendel in tuintjes en plantsoenen in stedelijk gebied. Deze foto werd door Wim Rubers gemaakt in zijn tuin in Tricht. De moeite waard om lavendel eens goed te bekijken!

Roes rust

Bij controle van een kerkuilenkast werd een andere uil aangetroffen dan verwacht werd: een nachtvlinder in ruste. Het bleek een roesje te zijn. [Hier een foto](#).

Twintig minuten Culemborgse stadsnatuur op TV Gelderland

Op 4 oktober was er een uitzending van Buitengewoon op TV Gelderland waarin de natuur in Culemborg centraal stond. Met Annette van Berkel werd gekeken bij de slootjes in Parijsch en in bloemrijk grasland in Lanxmeer, terwijl ze 's avonds met Kars Veling nachtvlinders zochten. Via "Uitzending gemist" kunt u de uitzending nog zien.

Nieuws uit de natuur (oktober) vervolg

Geslaagde zeevogeltocht

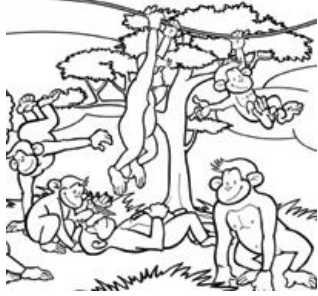
Op 23 oktober is een tiental NVWC-ers mee geweest met een zeevogeltocht voor de kust van Zeeland. Een interessante tocht met een aantal leuke soorten. Ook twee oude bekenden van de NVWC, Gerard en Cocky van Zuylen, bleken mee te varen. Het weer was goed en de sfeer was goed, aldus de schipper. Verslag volgt in de Hak-al van februari volgend jaar.

Gave libellenlarvenexcursie insectenwerkgroep

In oktober is de insectenwerkgroep van de NVWC op excursie geweest naar het Tichelterrein in Buren. Er werden larven aangetroffen van algemene soorten, maar ook van de vuurlibel (foto) en plasrombout. De vuurlibel is vrij zeldzaam in Nederland, maar is de laatste jaren in het Tichelterrein waargenomen. De plasrombout is ook vrij zeldzaam en wordt af en toe als volwassen libel in het gebied gezien. Het aantreffen van larven van libellen wijst er op dat ook voortplanting plaatsvindt. Hier [meer foto's](#).

Nieuws van het bestuur

Jongereengroep (12-18 jaar)

Het bestuur heeft aan de hand van een notitie van Carolien Duivenvoorde gediscussieerd over hoe we jongeren van 12-18 jaar kunnen aantrekken en vasthouden. We gaan in gesprek met jongeren van andere natuurclubs, bijv. de NJN om te informeren hoe zij jongeren betrekken bij hun activiteiten. Verder hebben we contact gezocht met docenten biologie op het voortgezet onderwijs om te horen wat volgens hen de interesses van jongeren zijn en om te bekijken of de NVWC via excursies of andere activiteiten in samenwerking met scholen jongeren kunnen aantrekken. Dat alles zou kunnen leiden tot een jongereengroep die eigen initiatieven ontplooit en mogelijk andere jongeren aantrekt.

Redichemse Waard

De Redichemse Waard vraagt voortdurende aandacht. Het bestuur heeft de punten vastgesteld die voor de NVWC topprioriteit hebben bij de ontwikkeling van de Redichemse Waard. Martin Heerschop heeft intensief overleg met verschillende belangengroepen, de gemeente en vertegenwoordigers van de eigenaar van het gebied (Sanderse), vaak ondersteund door verschillende NVWC-leden.

Digitaal archief

Ruud Post heeft op zich genomen om het digitaal archief, dat door het vorige bestuur zo nauwgezet is opgezet, bij te werken en bijgewerkt te houden.

De eerstvolgende bestuursvergaderingen zijn op dinsdag 8 november en donderdag 8 december (gewijzigd!).

Activiteiten en berichten van anderen

Natuur- en Vogelwacht de Vijfheerenlanden:

- 3 nov Lezing "3D en Nederlandse vogels"
Gerrit van Eenbergen en Jan van der Heijden vertonen natuurfilms met na de pauze een film met 3D macro, gewone 3D en 3D tele natuuroptnames.
3D Brillen, zoals in de bioscoop worden gebruikt, worden uitgeleend.
  - 6 nov Excursie "Herfstwandeling in het Lingebos" o.l.v. Bart de Groot
  - 17 nov Lezing "Afrika" van Fred de Gier en Marieke van Haaster
  - 27 nov Vogelexcursie in de Biesbosch o.l.v. Gerrit Zijderveld
- Voor meer info over bovenstaande activiteiten [klik hier](#).

Ravon: 12 november Landelijke dag

Al 25 jaar zet RAVON zich samen met vele vrijwilligers en professionals in voor het onderzoek naar en bescherming van reptielen, vissen en amfibieën. Speciaal voor het jubileumjaar heeft het programma op de landelijke dag een internationale tint. [Hier programma](#) en aanmelden.

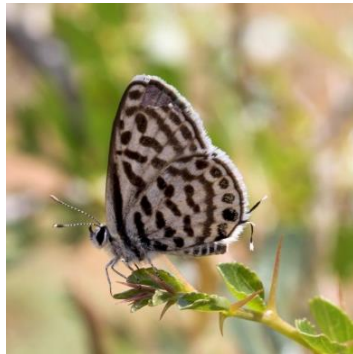
IVN De Bilt e.o.: 16 november "Zou hier echt een das wonen?"

In samenwerking met IVN De Bilt organiseert Het Utrechts Landschap een leuke en leerzame middag voor kinderen van 6 t/m 10 jaar. Op woensdag 16 november gaat de boswachter op bezoek bij de dassenburcht en je mag mee! [Hier info](#) en aanmelden. Locatie: Paviljoen Beerschoten, De Holle Bilt 6, De Bilt. Tijd: 14:30 – 16:30 uur.

Rivier actief: 19 nov "Struinen over de duinen"

Struintocht met IVN natuurgids naar het einde van het Kaliwaalduin, een stuifduin in de Leeuwense Waard (bij Boven-Leeuwen). Als het water niet te hoog staat, wordt de wandeling vervolgd naar de Waaijer van Geulen. Afstand: 15 km. [Hier info/aanmelden](#).

Activiteiten en berichten van anderen (vervolg)

Vlinderstichting:

- 12 en 13 november "Nature Talks festival"

Op zaterdag 12 en zondag 13 november wordt in de Reehorst in Ede een groot natuurfotofestival gehouden met nationale en internationale TOP-natuurfotografen. Elke dag met maar liefst 7 parallele programma's waarbij natuurfotografie en natuurfilm van diverse kanten worden belicht. Ook De Vlinderstichting heeft twee zalen, waarbij in een zaal gefotografeerde insecten op naam worden gebracht. In een andere zaal worden de hele dag presentaties gegeven over herkenning van vlinder- en libellengroepen, mooie vlinderplekken in binnen- en buitenland en over vlinderfotografie. Info en aanmelden op www.naturetalks.nl.

- Klimop bij nacht

Iedereen met bloeiende klimop in de tuin weet dat dit een geweldige bron van nectar en stuifmeel is voor vele insecten, maar hebt u wel eens 's nachts gekeken? Ga eens als het donker is met een zaklamp de tuin in en kijk wat dan op de bloemen te zien is. Als het meezit, kun je er diverse soorten nachtvlinders op aantreffen, zoals agaathvlinder en herfstuil.

We zijn benieuwd of de herfstvlinders nog tevoorschijn komen de komende weken en willen u dan ook vragen om regelmatig de klimop bij u in de tuin 's avonds even langs te gaan en de vlinders die u erop tegenkomt door te geven. [Hier meer](#) info.

- Wie heeft de beste locatie voor de Vlinderstichting-idylle?

In ons land zijn al tientallen idylles verzeen. Dat zijn bloemrijke plekken van vaak vele duizenden vierkante meters, waar vlinders en bijen zich prima thuis voelen, maar waar ook mensen kunnen genieten. De Vlinderstichting is nog op zoek naar een (grote) plek waar de Vlinderstichting-idylle kan worden aangelegd. Kent u een mooie plek die kan en mag worden veranderd in een bloemrijk grasland? Meld die locatie aan en wie weet wordt deze gekozen! Inschrijven kan tot 15 december.

[Lees hier](#) wat een idylle is, hoe mensen actief betrokken worden bij plannen/uitvoeren/beheren/monitoren en hoe je de idyllelocatie kunt aanmelden.

Sovon: 26 november Landelijke dag in Ede

Platform om elkaar te ontmoeten, kennis en ervaring uit te wisselen en nieuwe mensen te betrekken bij het onderzoek naar vogels. Met onder meer 40 lezingen (o.a. door Nick Davies), stands en jeugdprogramma. [Hier programma](#), overzicht lezingen en aanmelden. Er is een apart jeugdprogramma met o.a. vogels ringen, vogels filmen en eigen vogel maken van bijzondere veren. Aanmelden jeugd **tot 3 november**.

Vogelbescherming Nederland: help de overwinteraars

- Gaat de roodborst uit uw tuin op reis?

Sommige roodborsten gaan op weg naar Spanje of Portugal, andere blijven hier overwinteren. Beide keuzes zijn riskant. [Lees hier](#) hoe u de overwinteraars in de tuin een handje kunt helpen.

- Kooltjes, pimpels en beukenootjes

In de herfst trekken koolmezen en pimpelmezen samen op. Dat is veiliger, want twintig paar kraaloogetjes zien die scherpe sperwerklauwen een stuk sneller dan één.

Bovendien zijn ze allebei gek op beukenootjes. Tip: Probeer eens wat beukenootjes in de voedersilo, gewoon bij de zaden. [Hier meer](#) weetjes over de mezen

NIUWSBERICHTEN

Waterschap Rivierenland: nieuwe vispassages

In opdracht van Waterschap Rivierenland wordt een viertal vispassages aangelegd langs de Linge in en nabij Geldermalsen, Tiel en één langs de Nieuwe Graaf. De Nieuwe Graaf is een 12 km lange watergang die zich uitstrekt van De Regulieren bij Culemborg tot Het Wiel bij Leerdam. In de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is vastgelegd dat oppervlaktewater van een goede ecologische conditie moet zijn. Dit betekent niet alleen een verscheidenheid aan vegetatie, maar ook de aanwezigheid van een gezonde visstand. Hierdoor verbetert de waterkwaliteit. Vispassages vergroten het leefgebied van vissen en zijn mooie plekken om te kunnen schuilen en te kunnen voortplanten. De aanleg van deze vispassages zorgt ook voor een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. [Lees hier](#) meer.

Nature today: Bever belangrijk in de natuur

Wat we van de bever vooral opmerken zijn de sporen die hij achterlaat in zijn eigen territorium, zoals knaagsporen, wissels of burchten. Met de sporen die deze wateringenieur nalaat kan de bever gezien worden als een motor die de tandwielen van het ecosysteem in beweging brengt. ARK tekenaar Jeroen Helmer bracht deze sleutelrol in beeld. Het resultaat is voor iedereen gratis te downloaden. [Hier meer](#).

Activiteiten en berichten van anderen (vervolg)

Vogelbescherming Nederland:

- Vogels beschermen, helpt dat?

Tien jaar geleden startte Beschermingsplan Moerasvogels. [Lees hier](#) hoe in Polder Demmerik (prov. Utrecht) binnen de Agrarische Natuurvereniging wordt samengewerkt om de zorg voor wilde soorten planten en dieren (zoals weidevogels) te organiseren. Nu, tien jaar later, is de conclusie: beschermen werkt!

- IJsvogelnestkast bewoond

Erik de Wilde bevestigde een paar jaar geleden drie zelfgemaakte nestkasten voor ijsvogels onder een zeecontainer die drijft op grote blokken. Dit jaar was er activiteit! [Lees hier](#) over dit bijzondere initiatief.

Geldersch Landschap & Kasteelen:

[Bekijk hier](#) online "Herftmagazine Mooi Gelderland".

Colofon

Verschijning	Het NVWC-bestuur stelt "Tsjiepl!!" samen voor NVWC-leden en belangstellenden. "Tsjiepl!!" verschijnt aan het begin van elke maand, m.u.v. de zomermaanden. Tsjiepl wordt verzonden aan ruim 325 mailadressen.
Aan- en afmelden	Voor aan- en afmelden op "Tsjiepl!!" stuur je een e-mail aan: nieuwsbrief@nvwc.nl . Ook voor het doorgeven van een gewijzigd mailadres.
Lid of donateur worden	Wilt u meer informatie over de NVWC, stuur een e-mail naar bestuur@nvwc.nl . Wilt u lid worden of donateur, klik hier voor meer informatie.
Foto's en illustraties	Louis van Oort (2x trektellen), Mario Huizinga (geelpootmeeuw), Henk Witte (2x uilenballen uitpluizen, stenen langs de Lek), Kars Veling (sluipwesp, opnamen TV Gelderland, larve vuurlibel, Moors christusdoornblauwtje, bruine herfstuil, zwarte stern, ijsvogel), Harry van de Warenburg (knotten), Han Sloots (kamp), Wim Rubers (rozemarijngoudhaantje, weidegeelster, citroenvlinder, marm grondel), Jandirk Buizer (Jan-van-gent), Jouke Altenburg (Jan-van-gent, vorkstaartmeeuw, huismus), Luc Hoogenstein (poelkikker), Jeroen Helmer (bever)
Copyright	Berichten uit deze nieuwsbrief mogen uitsluitend integraal en met bronvermelding worden overgenomen. Foto's mogen niet zonder toestemming vooraf worden gebruikt.